

МОТИВАЦІЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ (2020-2022)

Гасинець Я.С., Гукливська А.В., Машкара-Чокнадій В.В., Староста В.І.

Україна, м. Ужгород, Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»

Світова пандемія Covid-19 спричинила широке поширення дистанційного навчання в усьому світі [4]. Дистанційне навчання, згідно E.S.J. van Rensburg, має певні позитивні сторони (зростання рівня задоволеності та мотивації студентів; гнучкість навчального процесу та можливості для побудови комфортного академічного середовища; активізація пізнавальної діяльності студентів тощо), але поряд з цим виникають і певні проблеми, як правило, технічного характеру (відсутність підключення до Інтернету або його низька якість; недостатня інформаційно-технічна компетентність учасників освітнього процесу) або психологічні (недостатній оперативний зворотний зв'язок; ускладнення співпраці через відсутність особистого контакту) [5].

Система освіти в Україні з весни 2020 р. зазнала змін через пандемію Covid-19, а також з 24 лютого 2022 р. після запровадження воєнного стану в нашій державі. Важливого значення набуває формування комфортного освітнього середовища у вищій школі, аби студенти мали належну мотивацію навчання [3]. В [1] висвітлено мотивацію навчання студентів різних курсів на прикладі Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (далі УжНУ). Встановлено, що більшість студентів (80-84%) різних років навчання бакалаврату та магістратури мають оптимальні мотиваційні комплекси, а саме: переважає внутрішня мотивація, зовнішня позитивна мотивація, або їх значення однакові, але більші, ніж зовнішня негативна мотивація. Дане повідомлення спрямоване на подальше вивчення даної проблеми з метою виявлення поглядів студентів університету щодо їх

оцінки власної мотивації навчання в надзвичайних умовах (пандемія Covid-19, воєнний стан в Україні), коли дистанційна форма організації навчання переважала упродовж 2020-2022 рр. Також додамо, що реалізація студентоцентрованого навчання передбачає оперативний зворотний зв'язок із здобувачами освіти [2; 6].

Емпіричне дослідження проводили на базі УжНУ упродовж 2020-2022 рр. До анонімного онлайн опитування долучено 1071, 443 і 834 студентів 20-ти різних факультетів УжНУ відповідно у 2020, 2021 і 2022 рр., а для опрацювання отриманих результатів використано комп'ютерну програму IBM SPSS Statistics 23. Студентам пропонували відповіді: «Який, на Вашу думку, рівень мотивації навчання студентів в умовах дистанційної форми організації навчання». Варіанти відповідей за п'ятибальною шкалою: 1 (низький), 2 (скоріше низький); 3 (середній); 4 (скоріше високий=достатній); 5 (високий).

У даному повідомленні нами проведено аналіз результатів опитування на прикладі трьох факультетів УжНУ (біологічний факультет, факультет міжнародних економічних відносин, факультет суспільних наук), а також зроблено групування даних опитування окремих років, аби збільшити обсяг вибірки. Студенти самі обирали зручний для себе час онлайн опитування. У табл. 1 наведено кількість долучених респондентів (2020-2022) та їх відповіді за п'ятибальною шкалою, а на рис. 1 відповідне наочне зображення та показники у відсотках.

Таблиця 1

Відповіді студентів на питання анкети щодо рівня мотивації навчання

Варіанти відповідей	Біологічний факультет	Факультет міжнародних економічних відносин	Факультет суспільних наук	УжНУ
1 (низький)	76	21	23	328
2 (скоріше низький)	117	36	60	522
3 (середній)	211	64	93	835
4 (скоріше високий=достатній)	115	40	57	457

5 (високий)	55	21	24	206
Разом, кількість респондентів	574	182	257	2348

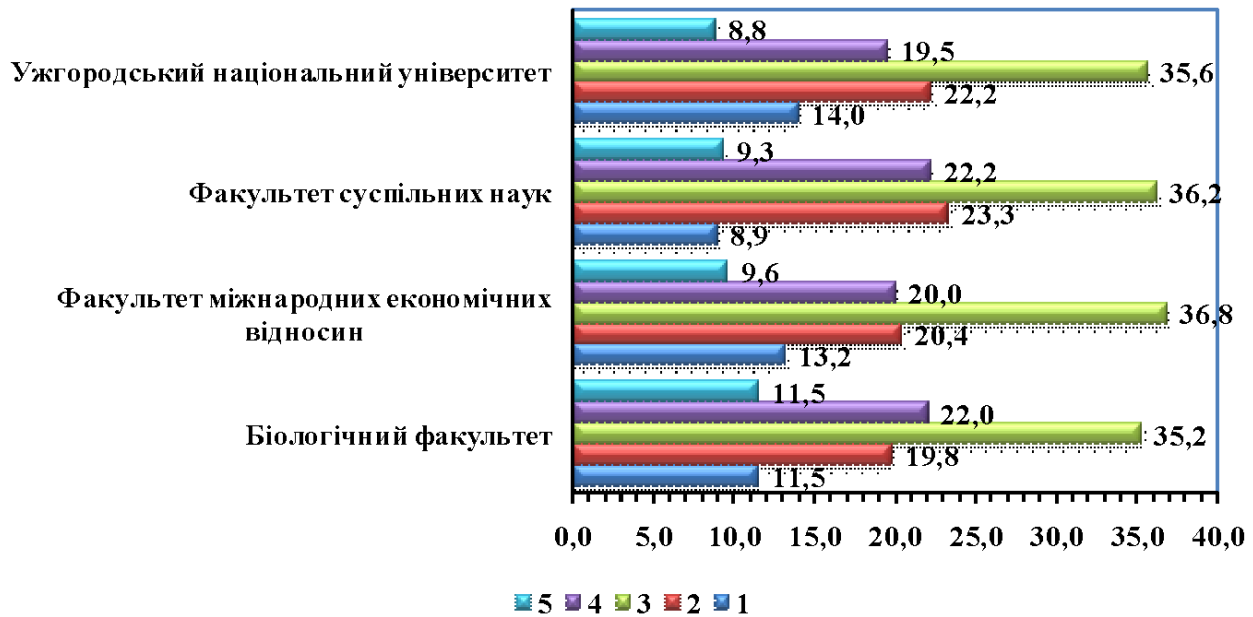

Рис. 1. Результати оцінювання студентами (у %) рівня мотивації навчання в умовах дистанційного навчання (2020-2022).

Позначення: рівень мотивації навчання за п'ятибальною шкалою: 1 (низький), 2 (скоріше низький); 3 (середній); 4 (скоріше високий = достатній); 5 (високий).

Таблиця 2

Результати статистичного аналізу

№ з/п	Порівнювані вибірки	χ^2 -критерій (емпіричне значення)
1	Біологічний факультет – Факультет міжнародних економічних відносин	1,21
2	Біологічний факультет – Факультет суспільних наук	3,90
3	Факультет суспільних наук – Факультет міжнародних економічних відносин	1,87

4	УжНУ – Біологічний факультет	1,50
5	УжНУ – Факультет суспільних наук	5,43
6	УжНУ – Факультет міжнародних економічних відносин	3,17

З метою порівняння отриманих даних для різних вибірок респондентів використано χ^2 -критерій. При 95% довірчій ймовірності ($p \leq 0,05$) критичне значення χ^2 -критерію для числа ступенів вільності 4 ($5-1=4$) рівне 9,49. Приймали нульову гіпотезу, згідно якої розходження між вибірками може зумовлюватися випадковими причинами, тобто вибірки приблизно однакові за отриманими значеннями показників рівня мотивації навчання в умовах дистанційної форми організації навчання в УжНУ. Згідно результатів статистичного аналізу (табл. 2) для усіх порівнюваних груп емпіричні значення χ^2 -критерію менше від критичного значення 9,49. Таким чином, нульова гіпотеза приймається, достовірність подібності характеристик порівнюваних вибірок, згідно статистичного χ^2 -критерію дорівнює 95%, тобто, статистично значущих відмінностей нема. Отже, оцінювання студентів мотивації навчання на наведених факультетах статистично не відрізняється між структурними підрозділами, а також від мотивації навчання студентів у цілому по УжНУ. З нашого погляду, це свідчить про однорідне освітнє середовище в університеті в контексті мотивації навчання студентів в умовах дистанційної форми організації навчання (2020-2022; пандемія Covid-19, воєнний стан в Україні).

Література

1. Староста В.І. Мотивація навчання студентів різних курсів. Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету». 2021. Вип. 11. С. 158-173. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2021.1114>. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/2414-0325.2021.1114>
2. Староста В.І. Студентоцентроване дистанційне навчання в ускладнених умовах (пандемія Covid-19, воєнний стан в Україні). Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету». 2023. Вип. 14. С. 63-77. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2023.146>. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/457>.

3. Edgar S., Carr S. E., Connaughton J., & Celenza A. Student motivation to learn: is self-belief the key to transition and first year performance in an undergraduate health professions program? *BMC Medical Education*. 2019. (19). Article number: 111. 9 pages. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12909-019-1539-5>
4. Flynn S., Collins J., & Malone L. Pandemic pedagogies: the impact of ERT on part-time learners in Ireland. *International Journal of Lifelong Education*, 2022. Vol. 41. Issue 2. P. 168-182. DOI: <https://doi.org/10.1080/02601370.2021.2022792>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000740091100001>.
5. van Rensburg E.S.J. Effective online teaching and learning practices for undergraduate health sciences students: An integrative review. *International Journal of Africa Nursing Sciences*, 2018. Vol. 9. P. 73-80. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijans.2018.08.004>. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214139118300398>.
6. Rosinska O., Horbenko H., & Zhuravska O. Reseaching the aspects of interaction between educators and students in the distance learning system. *Journal of Information Technologies in Education (ITE)*, 2021. N 45. P. 45-59. DOI: <https://doi.org/10.14308/ite000731>. URL: <http://www.ite.kspu.edu/index.php/ite/article/view/817> .